

БРАНИСЛАВ БРАНА ДЕРИЋ (1940-2006): НЕПРОЛАЗНА ПРОШЛОСТ

BRANISLAV BRANA DERIĆ (1940–2006): AN IMPERISHABLE PAST

Бранислав Брана Дерић (1940-2006) је био редовни професор Географског факултета, признат научник и популаран педагог. И то је општепознато. Мање је, међутим, познато да је био један од оснивача Асоцијације просторних планера Србије. То сам позван да овде испричам.

Октобар-новембар 1997.

Службеник сам Министарства за урбанизам, стамбено-комуналне делатности и грађевинарство. Делегиран у Организациони одбор за обележавање јубилеја 20 година смера Просторно планирање на Географском факултету Универзитета у Београду.

Рано је послеподне. Студентски трг З/III. На вратима сам кабинета проф. Бране Дерића, неформалног председника Организационог одбора.

Радујем се сусрету са њим.

Вежу нас *Методe програмирања развоја* из седмог и осмог семестра мог студирања на Географском факултету (1990-1991) и „финале“ израде првог *Просторног плана Републике Србије* (1994-1996).

Кошчат, висок и благо погрбљен. Проћелав, орловског носа. Маркантне појаве у којој има нечег древног и временитог, много старијег од његових земаљских година. Ведар и доброћудан, благ у погледу и у покрету. Мудар, племенит, дубоко осећајан, скроман, суздржан, одан колегама и пријатељима. Пажљив, да не угрози другога, да не засмета нечијем успеху... Таквог га познајем.

Љубазно сам примљен.

У кабинету је пар особа. Рукујем се са Дејаном Ђорђевићем и Богданом Лукићем, асистентима које ценим и поштујем, упознајем са осталима. Лако комуницирамо. Теткице мало-мало уносе шољице са свеже скуваном домаћом кафеом и празне садржај из стално пуних пепељара. Разговор је спонтан, жив. Време муњевито пролази.

Договарамо нови сусрет, за сутра, а затим и за сутра, прекосутра, четвртак, петак, суботу... Интензивно се састајемо. Пуно се смејемо, пуно причамо и једнако добро се осећамо док ћутимо. Готово свакодневно нашем „тиму за прославу“ придружују се нови чланови. Звани и незвани, сви добродошли.

Брана нас ревносно дочекује и испраћа. Стрпљив, приступачан, спреман свакога да саслуша. Понашање у коме има и спонтаности и срдачности, и обзира и углађености. Својим присуством улива поверење. Поуздан путовања.

Стижу све нове и нове идеје - свакојакe, шаренолике, могуће и немогуће. Бојажљиво их износимо и храбро сахрањујемо. Многе и преживљавају - као она о потреби струковне организације просторних планера. Њу потурам ресорном министру у подсетник/скицу коју припремам за његов поздравни говор у „Енергопројекту“, 20. новембра. Бинго!

Децембар 1997-2004.

Након прославе узбуђење не јењава. Блистамо животом и растемо духом. Дружења у Бранином кабинету се настављају, а идеја о струковном удружењу се кристалише, згушњава.

Брана нас храбри и подстиче. Поштује наше предлоге, не надгласава нас, понаша се као саучесник и сведок, а не као судија. Помаже нам да се изразимо, да пронађемо пут за сопствене идеје, а то могу - данас видим - само велики педагози, они који разумеју људе и који воле живот.

Ту, на факултету, постајемо породица, препуна топлине, оне праве, завереничке. Све јасније чујемо и препознајемо свој глас, глас који није оптерећен ауторитетима и дозволама, глас који може све што пожели, глас који поступа лагано и једноставно.

На архиматрици Удружења урбаниста Србије формирамо Асоцијацију просторних планера Србије¹, а затим, постепено, освајамо право да будемо своји. Маргину премештамо у центар. Мењамо правила. Отварамо фронтоне које раније нисмо познавали, учимо у ходу, а наша нова кућа расте из дана у дан: организујемо посећене и запажене научно-стручне скупове, конференције, округле столове; покрећемо издавачку делатност; иницирамо сарадњу са релевантним домаћим и међународним организацијама и институцијама; радимо на популаризацији просторног планирања и омасовљавању Асоцијације; установљавамо и додељујемо награде и признања истакнутим и заслужним појединцима и институцијама; путујемо, ослушкујемо искуства и размењујемо идеје и информације, стварамо пријатељства ослобођена предрасуда, испитујемо границе могућег, другачијег... Додиремо срећу.

Брана је пуноправни члан Председништва Асоцијације. Дели са нама своје време и размишљања. Радује се сваком успеху. Кад зашкрипи, помаже, уноси „мрву“ свог зачина као нову, заједничку наду. Било коју врсту нервозе и

напетости снижава бар за степен. Чува нас, штити, његова бусола је увек исправна, не квари се. До јесени 2004. направили смо много вредних успомена, а онда, као да је одлучио да је непотребан у надолазећем времену. Загазио је у ћутање. Без образложења. Нисмо га се одрекли.

Јануар 2006.

24. јануара 2006. године, Брана Дерић се раздужио са обавезама овоземаљског живота. Отишао је без најаве. За њим су остали добри трагови и лепа сећања. Успео је што други нису, колико год преважни били. Уградио је себе у део историје Географског факултета и историју Асоцијације просторних планера Србије, тамо где му заборав не може ништа.

Октобар 2022.

Асоцијација просторних планера Србије је још увек ту, добро подноси године. Прославља четврт века постојања и рада. Припрема серију публикација о великанима и истакнутим личностима домаћег просторног планирања.

Децембар 2025.

Сунце се тешком муком пробија кроз Балканску улицу, залази. Дрхтаво се пале мусаве уличне светилке. Ужурбано ходам ка Студентском тргу 3/III, ка Географском факултету, који је након свих ових година остао важна тачка наших спајања. У 17.00 сати је састанак уредништва монографије о Брани Дерићу. Како се примичем згради Факултета, све јасније чујем гласове. Разабирем Бранин глас и гласове других из чудесне екипе из 1997. Причају приче, смеју се. Не маре за реалитет. Слушам их, чекам свој ред.

Постскриптум:

Соба Бране Дерића на Географском факултету, Студентски трг 3/III, полазно је место српског струковног удружења просторних планера. Кад дођу године захвалности, просторни планери би ту морали да поставе неко обележје.

др Зоран Радосављевић, дипл. простор. план.

¹ Како би имена оних који су оснивачи Асоцијације остала забележена „да их ветар као прах не разнесе“, на овом месту их и помињемо: Велимир Шећеров, Зоран Радосављевић, Драгослав Павловић, Братислав Милетић, Бранислав Дерић, Ненад Крчум, Саша Милијић, Милан Пејић, Драгана Дунчић и Милан Пунишић.